

CDA

SAMEN

VERANTWOORDELIJK

VERKIEZINGSPROGRAMMA 2026-2030

VOORWOORD

Geachte lezer,

De kracht van onze gemeente ligt in de mensen die er wonen, werken en zich inzetten voor elkaar. Als lijsttrekker van het CDA zie ik elke dag hoe belangrijk het is dat we investeren in goed onderwijs voor onze kinderen, in veiligheid van onze wijken en dorpen, in voldoende betaalbare woningen voor jong en oud en in ondernemerschap dat onze lokale economie draaiende houdt.

Maar minstens zo belangrijk is dat we omzien naar elkaar, niet langs elkaar heen leven. Oog hebben voor wie het moeilijk heeft of even niet mee kan komen. Als lokale politici van het CDA ervaren wij zelf hoe waardevol het is om tijd en aandacht te geven aan anderen en wat het betekent als mensen die aandacht ontvangen.

Het CDA staat voor een redelijke en genuanceerde politiek. Geen harde tegenstellingen of loze beloftes, maar oplossingen die werken. Met fatsoen, realisme en het besef dat we samen verantwoordelijk zijn voor de toekomst van onze prachtige stad en dorpen. Dat doen we altijd vanuit onze kernwaarden; gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit, gerechtigheid en rentmeesterschap.

In dit programma adresseren we de thema's die belangrijk zijn; jeugd, wonen, veiligheid, ondernemerschap, sport, financiën, gemeenschapszin en cultuur. Bij elk van deze onderwerpen komt het CDA met passende oplossingen die bijdragen aan de lokale samenleving.

Wij zijn buitengewoon trots op alles wat we de afgelopen jaren hebben bereikt en we zijn gemotiveerd om, samen met u, verder te bouwen aan een gemeenschap waarin iedereen meetelt en meedoet.

We hebben een prachtige lijst met kandidaten die onze waarden belichamen en zich in willen zetten om de gemeente Leeuwarden nog mooier te maken. In alle opzichten.

Ik hoop dan ook op uw steun en vertrouwen.

Hartelijke groet,
Abel Reitsma

OVERZICHT MET PRESTATIES

- Huisbezoeken in sociaal domein om de relatie met de lokale overheid te verbeteren
- Bevorderen kansengelijkheid voor jonge kinderen
- Stichten van een internationale basisschool
- Behoud van de financiering voor onze drie Skutsjes
- Behoud van de gratis overdekte fietsenstalling in de binnenstad
- Vergroenen en volledig herinrichten van de Leeuwarder binnenstad
- Een pakket aan maatregelen voor het bedrijfsleven tijdens de energiecrisis t.w.v. 2 miljoen
- Nieuw perspectief op participatie zodat iedereen in onze gemeente mee kan doen
- Klein onderhoud in veel van de dorpen
- Voorstel tot financiering van MFC Wirdum
- Kwijtschelden van OZB op maatschappelijk vastgoed zoals wijk-, dorps- en buurthuizen
- Invoeren van de basisbaan
- Subsidiëren van MICA, de media innovatie campus voor jong talent
- Woningbouw; van Stiens tot Middelzee en van Warten tot Spoordok
- Acquisitie van bedrijven op de Watercampus, zowel nationaal als internationaal
- Financieren van festivals, evenementen en exposities
- Ontwikkeldkader voor de Prinsentuin
- Grondige renovatie centrum Stiens
- Financiële steun voor recreatie initiatieven Grou
- Presentaties en gastcolleges gegeven bij bedrijven, ondernemersverenigingen en scholen
- Effectieve lobby Hoger Onderwijs samen met andere regio's
- Blijven ondersteunen van Leeuwarden Student City en al hun activiteiten
- Financieren van Innovatiefonds voor bedrijfsleven
- Vrijgeven van subsidie voor isoleren monumentale panden
- Opstellen van economisch beleidskader om brede welvaart te stimuleren
- Studentenhuisvesting gerealiseerd en uitgebreid
- Aanleggen en vernieuwen van fietspaden in de buitengebieden
- Extra middelen voor aanpak ondermijning
- Initiëren van rioolwateronderzoek
- Verbeterde veiligheid zebrapaden
- Extra middelen voor muziekkorpsen

HOOFDTHEMA'S

Wonen

Het CDA staat voor een gemeente die vooruitkijkt, verantwoordelijkheid neemt en investeert in de toekomst. Wonen is daarin één van de grootste maatschappelijke opdrachten van deze tijd. De woningnood is hoog. Jongeren, gezinnen en ouderen wachten lang, soms te lang op een passend woning. In de gemeente moeten tot 2040 10.000 tot 15.000 woningen bijkomen, vooral binnen de kernen en niet in het buitengebied. Wij willen dat er in alle dorpen van onze gemeente zo snel mogelijk heipalen de grond in gaan. Wonen is de basis van een leefbare, solidaire en toekomstbestendige samenleving. Jong en oud, starter en gezin, alleenstaand en kwetsbaar: iedereen verdient een plek die past bij zijn of haar levensfase en behoeften.

Veilig en weerbaar

Veiligheid is meer dan alleen handhaving. Het gaat om de fysieke en sociale toegankelijkheid van onze stad en dorpskernen. Mensen moeten zich dag en nacht veilig kunnen bewegen, met goede verlichting, duidelijke routes en toezicht. Fietsen moeten veilig gesteld kunnen worden zonder afhankelijk te zijn van openingstijden. In het centrum is het daarnaast belangrijk om scooters en bezorgverkeer te beperken tot aangewezen plekken. Vergroening draagt bij aan een prettige leefomgeving, maar zorgt er ook voor dat er nieuwe hangplekken ontstaan. Dat vraagt om regels en begeleiding, zodat die plekken bijdragen aan ontmoeting in plaats van overlast. Veiligheid gaat dus net zo goed om preventie en perspectief: verenigingen, muziek, sport en cultuur geven

jongeren kansen en halen hen uit hun bubbel. Ook moet de gemeente durven kijken naar plekken waar functies botsen, zoals bij de combinatie van daklozenopvang en de rosse buurt aan de Weaze. Daar is beleid nodig dat kwetsbare groepen beschermt en tegelijk de woonkwaliteit en leefbaarheid bewaakt.

Samenleven

Samenleven betekent dat iedereen mee kan doen. Verenigingen en clubs zijn daarin cruciaal: ze verbinden generaties en bieden structuur. Tradities en rituelen zoals intochten en dorpsfeesten geven houvast en dragen bij aan saamhorigheid en fatsoen. Vanuit christendemocratisch perspectief hoort daar rentmeesterschap bij: onze verantwoordelijkheid om cultuur, gemeenschap en leefomgeving goed door te geven. Ook taal speelt hierin een rol. Fries in de dorpen en Nederlands, Liwwadders in de stad horen beide bij onze identiteit. Zoals we zeggen: van Grut nei Grutsk. Trots op onze grote gemeente, waar onderwijs en kennisdeling helpen om die identiteit levend te houden.

1. WONEN

Wij maken onze grote zorgen over de problemen bij het vinden van betaalbare woningen. Zonder een goede en passende woning staat het leve stil. Het vinden van een geschikte woning is voor veel mensen een onmogelijke opgave geworden. Er moeten snel meer woningen bij. Dit kan alleen met tempo, lef en visie. Wij geven prioriteit aan de woningzoekende en doen er alles aan om snel meer goede en betaalbare woningen te bouwen. In dit hoofdstuk leggen we uit hoe we dat gaan doen.

1.1 Straatje erbij in alle dorpen

In al onze dorpen is een tekort aan betaalbare en passende woningen. Door vooral starterswoningen en seniorenwoningen te bouwen in al onze dorpen krijgen we de huizenmarkt weer in beweging. De afgelopen jaren waren er positieve ontwikkelingen in vele dorpen, denk hierbij aan Hilaard, Wirdum, Warten, Wergea, Wytgaard en Mantgum. Dat willen we continueren en uitbreiden. De focus ligt niet alleen op de stad. Vanuit de gemeente is hier wel begeleiding bij nodig, het zijn complexe processen die je niet het dorp zelf wilt laten doorlopen. Met voldoende capaciteit kunnen zulke initiatieven van onderop komen en door de ambtelijke organisatie worden gefaciliteerd. In Leeuwarden zetten we vol in op Middelsee en Spoordok.

1.2 Seniorenwoningen

Veel mensen wonen in een te grote woning en willen graag verhuizen. Dan moet er wel een goed alternatief voor deze mensen zijn. Daarom bouwen we de komende periode meer seniorenwoningen. Juist voor deze groep zijn er te weinig geschikte

woningen in dorpen en wijken. Wij zijn voorstander van clusters, zogenaamde 'knarrenhofjes'. Een plek waar ouderen kunnen wonen en tegelijkertijd eenvoudig toegang hebben naar voorzieningen en zorg. Een waarborg van gezamenlijkheid en veiligheid met behoud van zelfstandigheid. We zorgen er daarnaast voor dat ouderen die kunnen en willen verhuizen maar opzien tegen de stress en het gedoe hulp krijgen van de gemeente. Dit kan zowel praktisch en organisatorisch zijn als financieel. Denk aan een verhuisvoordeel, van groter naar beter.

1.3 Meer betaalbare huurwoningen

Er zijn veel te weinig woningen beschikbaar voor mensen die teveel verdienen voor een sociale huurwoning, maar te weinig voor een koophuis of een dure huurwoning. Deze groep raakt op de woningmarkt tussen wal en schip. We willen aantrekkelijk blijven voor iedereen, Leeuwarden dreigt een stad te worden voor de allerijksten en allerarmsten. Om meer van deze woningen te bouwen willen wij dat de gemeente grondkortingen biedt zodat we bij ontwikkelaars kunnen sturen op het soort woningbouw; middenhuur en betaalbare koop. Dit instrument kan naast het vereveningsfonds bestaan. Tegelijkertijd liggen er kansen in het herbestemmen van erfgoed: monumentale panden en dorpskernen kunnen woonruimte bieden.

1.4 Wonen in eigen wijk of dorp

Als je een band hebt met een dorp of een wijk en je wil er graag blijven wonen moet je wat ons betreft voorrang kunnen krijgen als je een huis zoekt.

Sommige woningbouwcorporaties experimenteren hier al mee en wat ons betreft zetten we dit door. Dorpen en wijken hebben een eigen identiteit en de sociale samenhang is groot. Inwoners zijn actief in het lokale verenigingsleven, bij de amateurmuziek, de sportvereniging en de kerk. Dat houdt onze dorpen en wijken leefbaar en gezond. Jongeren die opgroeien in een dorp verdienen de mogelijkheid om in een passende woning in eigen wijk of dorp te wonen. De dorpen weten zelf vaak het beste waar behoefte aan is dus afstemming dient altijd met hen te worden gedaan. De dorpsbelangen spelen hier een belangrijke rol in. De verantwoordelijkheid van de ontwikkelingen is dus een gezamenlijke.

1.5 Malafide verhuurders pakken we aan

Voor huurbazen die niet het fatsoen hebben om woningen in goede staat en voor een redelijke huur te verhuren is geen plek in onze gemeente. We introduceren een verhuurdersvergunning, zodat de gemeente meer grip krijgt op welke plek en voor welke doelgroep er verhuurt wordt. We stellen hierin ook minimale eisen waarmee we extreme toestanden voorkomen. Studentenhuisvesting wordt hierin meegenomen, we borgen dat er voor hen altijd betaalbare en geschikte woonruimten zijn.

1.6 Sociale woningen niet voor de rijken

Sociale woningen zijn er voor iedereen met een klein inkomen, niet voor mensen met voldoende middelen. Woningbouwcorporaties krijgen wat ons betreft ruimte om hier op te sturen. Dit kan bijvoorbeeld door inkomensafhankelijke

huurverhogingen.

1.7 Geen extra regels van de gemeente

Om bouwprojecten niet onnodig verder te vertragen stellen we als gemeente geen extra eisen aan de bouw van woningen. Vanuit Europese en landelijke politiek zijn er al meer dan genoeg regels die regelen dat er duurzame en goede woningen gebouwd worden. Wij stimuleren innovaties zoals Tiny Houses, een prachtig concept. Ook zijn we voorstander van bio-based bouwen en circulair bouwen, echter moeten deze innovaties wel van lokale partners zijn zodat ze kunnen dienen als showcase maar ze worden niet opgelegd.

1.8 We bouwen samenlevingen

Een wijk is geen straat met huizen. Het zijn de voorzieningen die zorgen voor de sociale binding. Hier houden we in de planvorming al rekening mee. Het gaat niet alleen om het halen van aantallen maar ook om kwaliteit. Er dient altijd ruimte te zijn voor faciliteiten; denk aan sport, ontmoeting, winkelaanbod en beweging in de fysieke ruimte. Zo bouwen we toekomstgericht met oog voor het menselijk kapitaal. Een inwoner dient betrokken te worden bij haar omgeving. We stellen dan ook voor om de OZB op maatschappelijk vastgoed kwijt te schelden of te compenseren.

2. VEILIGHEID

Veiligheid is je veilig voelen. In je eigen huis, op straat en bij anderen. Wij vinden dat we hier gezamenlijk een belangrijke taak hebben. We moeten elkaar helpen: bij het aanspreken op ongewenst gedrag, bij overlast of bijvoorbeeld straatintimidatie. Dat doen we zelf. Maar we mogen ook hulp van de overheid verwachten. Er moeten genoeg agenten beschikbaar zijn, er moet voldoende handhaving zijn in de stad en de dorpen en we moeten de strijd tegen ondermijning aanpakken. Daarbij moeten we niet weggijken. Ondermijning gaat niet alleen over crimineel gedrag en dealen op straat. Het gaat ook over gezinnen die overlast ervaren en zich onveilig voelen thuis, het gaat over kinderen waarbij een leven in de criminaliteit meer lijkt te lonen dan een schooldiploma en het gaat over kwetsbaren die zich moeilijk staande kunnen houden tegen de druk vanuit de onderwereld. We moeten als gemeente dapper durven zijn en zij die het goede willen doen helpen. Dat betekent wel wat; van inzet op handhaving en ondermijning, tot aan de rol van de vliegbasis en het financieren van een maatschappelijke diensttijd.

2.1 Maatschappelijke diensttijd

Verschillende organisaties in Leeuwarden zetten zich belangeloos in voor de maatschappelijke diensttijd. Daardoor worden jongeren gekoppeld aan sociaal-maatschappelijke organisaties en projecten. Wij juichen deze initiatieven toe en blijven ze de komende periode financieel ondersteunen.

2.2 Defensie

De komende jaren gaat er veel meer geïnvesteerd worden in defensie. Ook in onze gemeente zal defensie zichtbaarder zijn en zal er meer overlast kunnen zijn van de luchtmachtbasis. Het is vooral belangrijk voor onze gemeente en met name de omwonenden om te weten waar je aan toe bent en natuurlijk om de overlast tot het strikte noodzakelijke te beperken. Wij vinden het daarom belangrijk dat defensie in gesprek blijft met de wijken en dorpen rondom de basis maar ook lokale initiatieven blijft ondersteunen.

2.3 Handhaving

De nieuwe groene plekken in de binnenstad, zoals bij de Waag en de Campus Fryslân, mogen geen toevlucht worden voor drugshandel en overlast. Er is meer handhaving nodig; tussen de winkelende gezinnen geen drugs. Naast de inzet van handhavers zorgen we ook voor camerabewaking. Zwerf fietsen ruimen we op en we handhaven op illegaal geparkeerde fietsen. Bijvoorbeeld bij het station. Het is een kleine moeite om je fiets te parkeren op de daarvoor bestemde plekken; zoals bijvoorbeeld onze prachtige en gratis overdekte stallingen.

2.4 Wijk- en dorpsagenten

Vaste aanspreekpunten bij de politie voor criminaliteit en overlast zijn ontzettend belangrijk. Mensen gaan sneller een keer in gesprek met iemand die ze kennen dan dat ze direct formeel aangifte moeten doen op een politiebureau.

2.5 Prinsentuin, een groene oase

De Prinsentuin is een prachtig en uniek gebied in onze stad. Om tot rust te komen, om te bezoeken, te sporten, te recreëren of te wonen. Dat willen we graag zo houden. In het verleden hebben we gezien dat er veel alcohol werd gedronken in de Prinsentuin wat leidde tot excessen en overlast. Dit kwam de sfeer en de leefbaarheid niet ten goede. Zowel de omwonende, de toeristen alsmede de bezoekers hadden hier last van. Dit willen we niet herhalen. We blijven dan ook bij ons standpunt om het alcoholverbod te handhaven.

2.6 Tegengaan van ondermijning

Bij ondermijning vermengt de onderwereld zich steeds meer met de bovenwereld. Voor onze gemeente is dat een groot probleem. We dreigen erdoor af te dwalen naar een gemeente met veel criminaliteit, verloedering en armoede. De aanpak van ondermijning door er bovenop te zitten en direct aan te pakken steunen wij volledig. Het meteen sluiten van drugspanden is hier een goed voorbeeld van. Uit recent onderzoek blijkt ook dat er veel drugs wordt gebruikt in onze gemeente. Een zorgelijke constatering. We willen dit structureel blijven monitoren door middel van rioolwateronderzoek. Daarnaast pleiten we voor het behoud of verminderen van het aantal coffeeshops. Ook hier dient de handhaving op orde te zijn; op hoeveelheid maar zeker ook op het fenomeen van doorverkoop. 18 plussers kopen het voor jeugdigen. Net als bij tabakszaken willen we dat coffeeshops niet opvallen in het straatbeeld. Preventie staat natuurlijk altijd voorop binnen zo'n aanpak en thema; voorlichting op school of in de

jeugdsoos stimuleren we. Daar hebben we VNN voor als betrouwbare partner.

2.7 Overlast in de wijk

We willen het voor woningbouw-corporaties makkelijker maken om vaste overlastgevers in een wijk of dorp te verplaatsen. Alle betrokken instanties, bijvoorbeeld de wijkteams, scholen en/of jeugdzorg moeten samenwerken om alle problematiek aan te pakken.

2.8 Integriteit

De Wet Bibob (Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) is een wet die de gemeente overheidsinstanties de mogelijkheid geeft de integriteit van bedrijven en personen te onderzoeken voordat zij een vergunning, subsidie, vastgoedtransactie of overheidsopdracht verstrekken. Wij vinden het belangrijk dat de gemeente deze mogelijkheid optimaal benut om ondermijning te voorkomen. Wij vinden dat de samenwerking met het sociaal domein cruciaal is. Het is een manier om de veiligheid van kwetsbare inwoners te borgen. Daarnaast willen wij dat de Bibob breed wordt ingezet bij bedrijven die zorg verlenen. We zien te vaak dat er misbruik gemaakt wordt van mensen die hulp nodig hebben. Wij willen daar paal en perk aan stellen en een grondige scan bij (nieuwe) hulpverleners is daarbij nodig.

2.9 Preventie met Gezag

Het programma 'Preventie met gezag' voorkomt dat jongeren in de criminaliteit belanden. Het gaat niet alleen om jongeren straffen als ze wat fout

doen, maar ook om het bieden van perspectief. Uniek aan dit programma is de samenwerking met jongerenwerkers, wijkagenten, straatcoaches en andere partners. In Leeuwarden Oost is deze aanpak een groot succes. Wij willen dat dit programma niet alleen in Leeuwarden Oost wordt gecontinueerd maar wordt uitgebreid over onze gehele gemeente voor alle jongeren.

op maandag dinsdag woensdag

PINDA'S

4 bakjes voor 5,-

3. ONDERNEMEN

Wij vinden het belangrijk dat ondernemers zich thuis voelen in onze stad en dorpen, het moet weer leuk worden om te ondernemen. Zonder ondernemers in de binnenstad of in de dorpskernen is er geen levendigheid of karakter. We willen voorkomen dat de dorpen om Leeuwarden stille forenzen dorpen worden. Zonder ondernemers is er geen werkgelegenheid en in vele gevallen ook geen sponsoring voor het lokale verenigingsleven. Ze moeten de ruimte krijgen om te ondernemen. We willen zo weinig mogelijk gemeentelijke regels voor winkeliers en horeca. We willen investeren in de dorpskernen en in de binnenstad van Leeuwarden om het voor de inwoner en bezoeker fijne plekken te houden om op een zonnige middag boodschappen te doen en een drankje te drinken.

We pleiten voor een dienstbare economie waarin groei en winst dienstbaar zijn aan de brede welvaart. We moeten investeren in een wendbare en duurzame economie met ruimte voor familiebedrijven, bedrijven van groot en klein, onze maakindustrie en snelgroeiende start-ups.

Toerisme en recreatie zijn ook belangrijk voor de economie en de leefbaarheid. De recreant is vaak de inwoner zelf. Daarom investeren we in voorzieningen die zowel bewoners als bezoekers ten goede komen. Denk aan het behoud van camping de Kleine Wielen, de aantrekkingskracht van watersportdorp Grou en onze historische binnenstad.

3.1 Minder regels

Het lijkt bijna een natuurwet; er komen altijd regels bij en er verdwijnen zelden of nooit regels. Toch zien we regelmatig dat ondernemers tegen regels aanlopen die niet meer van deze tijd zijn. Willen we invloed blijven hebben op de hoogte van een winkelpui? Vinden we achtergrondmuziek op een terras in de zomer onoverkomelijk? Waarom zou een flatgebouw zelf niet mogen kiezen voor reclame uitingen als ze daarmee hun verduurzaming kunnen financieren? Wij willen een modernisering van regelgeving omtrent reclame, terrassen en vergunningen.

3.2 Een gezonde economie

Economie is meer dan alleen maar geld verdienen. Wij zetten ons in voor een gezonde economie die de welvaart van ons allemaal versterkt. Dat doen we door in te zetten op onderwerpen als digitalisering, circulariteit, positieve gezondheid en duurzame energie. Dat kan met advies, hulp of investeringsmogelijkheden zoals het stimuleringsfonds of het innovatiefonds. Deze fondsen versterken onze concurrentiepositie, bevorderen het vestigingsklimaat en maakt ons aantrekkelijk voor innovatieve bedrijven en ondernemers..

3.3 Not Amsterdam, Leeuwarden!

Iedereen die zichzelf wel eens in het buitenland heeft voorgesteld kent het: in het buitenland kennen ze alleen Amsterdam. Zonde! Wat het CDA betreft zetten we veel actiever in om de buitenlandse toerist te verleiden een bezoek te brengen aan Us Haadsted of dorpen. Daarom

zetten we de komende periode in op marketing en blijven we festivals en evenementen aantrekken en financieren. Festivals dienen er voor alle doelgroepen te zijn, jong en oud. Dit kunnen we doen door de toeristenbelasting te verhogen. We mogen best een bijdrage vragen aan de bezoeker voor de kwaliteit die we bieden. Hierin maken we onderscheid in tarieven tussen campings en hotels.

3.4 Vakantieparken voor vakantie, woningen voor wonen

Toeristen zijn in onze gemeente ontzettend welkom. De cultuurhistorie van de Leeuwarder binnenstad, de watersport in Grou en de prachtige beschermde dorpsgezichten houden we niet voor onszelf. Een hotel of B&B zorgen voor levendigheid en inkomsten, maar allerlei tweede woningen in de dorpen halen de ziel eruit. Daarom zetten we zoveel mogelijk in op wonen in de stad en in de dorpen, vakantie vieren in hotels en op vakantieparken.

3.5 Infrastructurele voorzieningen

De beste manier om de gemeente te ontdekken is per fiets. Zeker met de elektrische fiets is fietsen voor recreatie en dagelijks gebruik steeds populairder. Jammer genoeg zijn nog niet alle fietspaden hierop ingericht. Daarom willen we recreatie fietspaden verbreden, denk aan het pad langs de Dokkumer Ee bijvoorbeeld. We willen daarnaast meer rechtstreekse, brede en goed verlichte paden hebben tussen de dorpen en de stad. Bereikbaarheid is van belang. Een andere manier van vervoer is over het water. Een uniek perspectief op alle schoonheid die we hebben. Ook

hier zijn voorzieningen belangrijk. Aanlegmogelijkheden voor boot, sloep, kano of sup dienen op orde te zijn zodat er door iedereen kan worden genoten van het water.

3.6 Talentbehoud

Studenten verrijken onze stad. Ze hebben lef, creativiteit en visie. We hebben een prachtig aanbod op allerlei niveaus. De vakmensen op het MBO, de studenten van de hogescholen en natuurlijk Campus Fryslan met een universitair aanbod. Ondernemers geven aan dat onderwijs een belangrijke voedingsbodem is voor toekomstig personeel, maar ook voor samenwerkingsverbanden. Het onderwijs staat voor uitdagingen zoals krimp en bezuinigingen, als gemeente dienen we hier alert op te blijven en actief op in te zetten. We hebben unieke bedrijven, voorzieningen en faciliteiten om de studenten en afgestudeerden hier in onze gemeente te houden. We willen de steun voor Leeuwarden Student City continueren en blijven actief als partner op de verschillende campussen.

3.7 Investeren in de WaterCampus

WaterCampus Leeuwarden is het internationale centrum voor watertechnologie en stimuleert innovatie, onderzoek en ondernemerschap. Het ecosysteem heeft geleid tot de oprichting van meer dan 100 bedrijven en genereert vele hoogwaardige banen. Met meer dan € 150.000 toegevoegde waarde per werknemer draagt het sterk bij aan de regionale economie. Financiering vanuit de gemeente blijft nodig om andere investeerders en partners aan te trekken. Met een

grote lokale spin-off wordt hier gewerkt aan de uitdagingen van de toekomst. In lijn met onze gedachte van rentmeesterschap.

3.8 Mobiliteit

Net buiten Leeuwarden realiseren we mobiliteitshubs. Daar kunnen vrachtwagens laden en lossen, waarna de bevoorrading van winkels en horeca in de stad met kleine voertuigen plaatsvindt. Hiermee wordt het verkeer in de stad veiliger en duurzamer.

4. LANDBOUW VAN DE TOEKOMST

Landbouw is een onmiskenbare pijler onder onze economie, ons landschap en onze voedselzekerheid. Het is de bakermat van efficiënte voedselproductie. Niet voor niks heeft 'ús mem' een prominente plaats in onze Friese hoofdstad gekregen. Ons unieke polderlandschap wordt gevormd door de landbouw en ook wij koesteren het beeld van koeien in de wei, een overvloed aan weidevogels en levendige sloten en kanalen. Minder zichtbaar, maar niet minder belangrijk is dat deze sector ook in stad en dorp een belangrijke werkgever is. We zien daarnaast ook dat onze natuur en ons landschap geraakt wordt door de landbouw in onze provincie. Wat ons betreft legt de landbouw in onze gemeente de aandacht op kwaliteit van het product en het milieu. Niet door een verstikkende hoeveelheid regels op te leggen. Agrariërs wonen zelf in het landschap en hebben over het algemeen juist veel liefde en passie voor het vee, het land en de natuur. Het CDA zet in op landbouw dat klaar is voor de toekomst en voldoende ruimte krijgt om in onze gemeente te innoveren, natuur te versterken en ons voedsel op een duurzame manier te produceren.

4.1 Bescherm unieke landbouwgronden

We moeten zorgvuldig omgaan met onze vruchtbare grond. We kijken naar het samenspel van landbouw en verstedelijking op de thema's landschap, bodem, water en biodiversiteit. Daarom willen we voorkomen dat we nieuwe grootschalige woonwijken bouwen op goede landbouw grond en leggen we geen nieuwe zonneparken aan op landbouwgrond.

4.2 Ruimte voor innovatie en windmolens

Innovaties zoals mestvergisters en kleine windmolens dragen bij aan verduurzaming van de landbouw. We leggen deze innovaties vanuit de gemeente geen enkele beperking op.

4.3 Verantwoordelijkheid voor agrariërs

Vanuit de gemeente leggen we geen nieuwe regels op voor agrariërs. We geven verantwoordelijkheid aan de boer voor gezonde en innovatieve landbouw. Tegelijkertijd moeten we wel borgen dat de sector ons vertrouwen waard is, door te controleren en waar nodig in te grijpen.

4.4 Een nieuw onderzoekscentrum voor de bodem

Landbouw in onze gemeente is zo sterk en krachtig door de unieke eigenschappen van de bodem. Zonder een gezonde bodem is er geen schoon drinkwater, geen voedselzekerheid en geen biodiversiteit. Toch staat deze bodem ook onder druk. Verzuring, verzilting, uitdroging en uitputting bedreigen de kwaliteit van onze bodem. Met een nieuwe BodemCampus, in navolging van de succesvolle WaterCampus en DairyCampus, brengen we kennis en ervaring bij elkaar in de regio waar die het meeste zit. Met de BodemCampus bieden we ruimte aan onderzoek, innovatie, onderwijs op het gebied van bodemgesteldheid, gezondheid en beheer. Zo versterken we de regionale kenniseconomie en genereren we kennis om onze boeren te helpen met duurzaam bodembeheer. De kenniscentra brengen werkgelegenheid en zetten Leeuwarden op de kaart.

4.5 Slim omgaan met de openbare ruimte

Ook in onze gemeente zijn er veel agrariërs zonder opvolger. Wel willen we eigenaar blijven van de ruimtelijke puzzel. Door te onderzoeken of een grondbank hier aan bij kan dragen willen we dit instrument verkennen. Die kennis kunnen we gebruiken om er voor te zorgen dat de meest vruchtbare landbouwgrond beschikbaar blijft voor de landbouw, door bijvoorbeeld een landbouwbedrijf vlakbij een natuurgebied naar dat stuk grond te verplaatsen.

5. SAMENLEVEN

Het menselijke kapitaal is je belangrijkste goed. Een samenleving begint bij wat mensen samen doen. Vanuit onze christendemocratische waarden geloven we dat verbondenheid de basis is van gemeenschapszin. Kerken, verenigingen, stichtingen en maatschappelijke organisaties vormen het hart van die samenleving. Zij brengen mensen bij elkaar, geven steun waar dat nodig is en zorgen voor ontmoeting en zingeving. Niet de overheid, maar de samenleving zelf is het fundament van ons samen leven. Samenleven betekent dat iedereen mee kan doen. Verenigingen en clubs zijn daarin cruciaal: ze verbinden generaties en bieden structuur. Tradities en rituelen zoals intochten en dorpsfeesten geven houvast en dragen bij aan saamhorigheid en fatsoen. Vanuit christendemocratisch perspectief hoort daar rentmeesterschap bij: onze verantwoordelijkheid om cultuur, gemeenschap en leefomgeving goed door te geven. Ook taal speelt hierin een rol. Fries in de dorpen en Nederlands, Liwwadders in de stad horen beide bij onze identiteit. Zoals we zeggen: van Grut nei Grutsk. Daarom willen wij investeren in wat mensen samen sterker maakt.

5.1 Kerken

Kerken zijn beeldbepalend maar vervullen meer dan alleen een fysieke rol. Het zijn plekken van inspiratie, bezinning, ontmoeting en zingeving. De gemeente beschikt over een prachtig beleidsstuk wat gaat over het behoud van deze gebouwen maar het geld ontbreekt. Als CDA willen we middelen hiervoor reserveren. Als er bijvoorbeeld wordt gesproken over een wijziging van

bestemming of invulling dan kan hier actief in mee worden gedacht. Denk aan de ontwikkelingen rondom het stadsklooster in het centrum van Leeuwarden.

5.2 Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn de sociale lijm in stad en dorpen. Zij houden verenigingen draaiende, zetten zich belangeloos in en zorgen voor aanbod. Deze mensen moeten we koesteren. Ze moeten niet afhaken door administratieve lasten die wij ze opleggen. Ze moeten altijd makkelijk worden geholpen en betalingen aan maatschappelijke stichtingen en organisaties dienen vlot gedaan te worden.

5.3 Leeuwarden Oost

Vijf wijken, samen goed voor 36.000 inwoners, zijn we aan het veranderen. Vanuit een landelijk programma. Van renovatie en nieuwbouw van flatgebouwen tot wijkprojecten over sport en gezondheid. In dit gebied zijn situaties soms schrijnend, we hebben als lokale overheid de taak om een schild te zijn voor de hulpbehoevenden. Dit is hier een voorbeeld van. We blijven dit ondersteunen; de pijlers van wonen, werken, gezondheid, leren en veiligheid moeten integraal worden aangepakt. De levensverwachting in dit gebied is lager dan in andere delen van Leeuwarden. Een tragisch feit die de pijnlijke kansenongelijkheid blootlegt.

5.4 Elk talent telt en participeert

Armoede doorgegeven van generatie op generatie kunnen we doorbreken met werk. Het geeft

zinggeving, eigenwaarde, structuur en biedt financiële onafhankelijkheid. Werken moet lonen natuurlijk maar er is ook sprake van wederkerigheid; iedereen draagt bij aan onze samenleving. Als werk geen optie dan zijn er andere mogelijkheden. Vrijwilligerswerk kan overal worden gedaan maar altijd ten dienste van de gemeenschap. Ook Amaryllis speelt hierin een belangrijke rol, in het informele circuit zitten veel participatie mogelijkheden.

5.5 Wijk- en dorpshuizen

Dit zijn de middelpunten van vele sociale ontmoetingen. Er zit echter wel verschil in de invullingen. Bilgaard is anders dan de Skalm en in Grou doen ze het anders dan in netwerkcentrum Leeuwarden. We willen een eenduidig beleid hierop hebben. Elke voorziening voorziet op geheel eigen wijze in een andere behoefte. We gaan onderzoek doen naar impact en toegevoegde waarde. Zo kunnen we ongelijk investeren wanneer nodig maar wel vanuit een helder referentiekader. De ontwikkelingen zoals voorgesteld in Wirdum met een multifunctioneel centrum ondersteunen we en zouden we graag gerealiseerd zien. De plannen komen van onderop, zijn goed doordacht en verdienen onze medewerking en steun.

5.6 Aanpak laaggeletterdheid

Iemand die de taal niet goed kent loopt veel sneller tegen problemen aan. Mensen die niet goed kunnen lezen schamen zich hier vaak voor. Zo jammer en onterecht! We willen het voor hen zo makkelijk mogelijk maken, ook anoniem, om hulp te krijgen. Daarnaast willen we expats,

buitenlandse studenten en statushouders stimuleren om zo snel mogelijk Nederlands en een beetje Fries te leren. We kijken ook naar onszelf: nog veel te vaak worden brieven van de gemeente verstuurd die onnodig ingewikkeld en lang zijn. Dat moet stoppen.

5.7 Cultuur voor iedereen

Voor het CDA is het theater, muziek en sport voor en door gewone mensen veel belangrijker dan hoogwaardige professionele cultuur. De iepenloft voorstellingen, de brassbands, de zangkoren etc; dat is de toegankelijke cultuur die we graag willen faciliteren.

In onze bruisende sector moet ruimte zijn voor jonge makers. Die willen we helpen met groeien en in onze gemeente laten bloeien. De broedplaatsen die we hebben dienen we te ondersteunen waar nodig, hierbij letten we wel op de balans tussen opkomend talent en gevestigde makers. We vinden de culturele infrastructuur belangrijk. Ontwikkeling en opleiding zijn daar een wezenlijk onderdeel van. De Blokhuispoort en de DOAS zijn mooie voorbeelden waar veel initiatieven samenkomen. Musea die subsidie van de gemeente krijgen moeten gratis toegankelijk zijn voor iedereen onder de 18.

6. GEZONDHEID, SPORT EN JEUGD

Het CDA gelooft in een gezonde start, een sterke jeugd en een samenleving die bewegen en meedoen aanmoedigt. Met aandacht voor preventie, sport en mentale gezondheid leggen we de basis voor vitalere inwoners. Gezondheid is zoveel meer dan niet ziek zijn, het is de basis van een veerkrachtige samenleving en bovendien is gezondheid onze gedeelde verantwoordelijkheid. Het begint allemaal bij gelijke kansen voor jeugdigen, daarin heeft de lokale overheid een rol.

6.1 In de buurt

Gezondheid is veel meer dan de afwezigheid van ziekte. Meedoen in de samenleving, je levensstijl en financiële stabiliteit dragen bij aan gezondheid, zowel mentaal, sociaal als fysiek. Zorgen is een werkwoord: we kunnen niet leven zonder te zorgen voor de ander. En als ziekten en gebreken ons overkomen, is het belangrijk dat je zorgzame mensen om je heen hebt.

6.2 Samen zorgen

We willen de eerstelijnszorg versterken door een betere samenwerking tussen huisartsen en wijkverplegers, apotheken, welzijnswerkers, diëtisten, fysiotherapeuten, ambulante ggz, specialisten ouderengeneeskunde en casemanagers dementie.

De huisarts, de apotheek en wijkverpleegkundige werken samen met de mantelzorger en welzijnswerker om hulp in de buurt te bieden, zij zijn het eerste aanspreekpunt. Mensen die zorg krijgen doen volwaardig mee. Een sterke en stabiele eerstelijnszorg is ontzettend belangrijk. We versterken daarom samenwerking tussen

huisartsen, wijkverpleging, apotheken en welzijnswerk zodat zorg dichtbij en toegankelijk blijft.

6.3 Huisartsen

Een vast en veilig gezicht, een huisarts die we kennen is zo belangrijk. We ondersteunen startende huisartsen met begeleiding en huisvesting, zodat eerstelijnszorg stevig geworteld blijft in de wijk. Dit doen we bijvoorbeeld via gereserveerde ruimte voor eerstelijnszorg in nieuwbouwwijken

6.4 Mantelzorg

Iedereen draagt z'n steentje bij aan de samenleving. We letten extra goed op mantelzorgers die soms ook nog een drukke baan hebben of tijdens hun schooltijd voor anderen moeten zorgen. Wij vinden mantelzorgers ontzettend belangrijk en zetten ons in voor deze belangrijke pijler in onze samenleving. We willen mantelzorgers ondersteunen zodat zij voor hun geliefde kunnen zorgen. Een mantelzorgwoning op eigen erf wordt vergunningsvrij voor 10 jaar.

6.5 Jeugdzorg

Eén op de zeven jongeren maakt gebruik van jeugdzorg. We organiseren eenvoudige jeugdzorg in de omgeving van het kind. Jeugdzorg moet aanvullend zijn en dichtbij beginnen, met ouders, school en gemeenschap als basis. Door de rol van marktwerking verder terug te dringen en te werken met minder partijen en duidelijkere structuren zien we dat de kwaliteit omhoog gaat en dat de kosten voor de gemeente lager zijn.

We investeren in verenigingen en buurthuizen, plekken die fijn zijn om heen te gaan. Voor ons is het belangrijk om vol in te zetten op de preventie. Wij willen voorkomen dat kinderen in de jeugdzorg terecht komen. Maar wanneer gezinnen onze hulp nodig hebben, willen wij ze helpen.

6.6 Preventie

Voorkomen is beter dan genezen. Wij willen zoveel mogelijk leed en verdriet voorkomen. Daarin moeten we realistisch blijven, wij kunnen niet alles oplossen. Maar we kunnen wel mensen proberen te helpen. Dit doen we door volop in te zetten op samenwerking in de wijk en dorpen: Gezond leven is deel van een goede basis bij het opgroeien. Centra voor Jeugd en Gezin, kinderopvangcentra en scholen krijgen meer mogelijkheden om gezond leven – bewegen, eten, mentaal – in te bedden in hun aanpak, zoals de 1000 dagen-aanpak. Ouders en verzorgers worden hier actief bij betrokken. Zorgprofessionals, welzijnswerk en de gemeente werken nauwer samen om problemen vroegtijdig te signaleren en samen op te lossen. We willen mensen ondersteunen bij vraagstukken rondom bijvoorbeeld financiën, opvoeding en gezondheid voor het een echt probleem wordt.

6.7 1000 dagen

De eerste 1000 dagen in het leven van een kind zijn van onschatbare waarde. Gezond leven is een groot deel van een goede basis bij het opgroeien. Centra voor Jeugd en Gezin, kinderopvangcentra en scholen krijgen meer mogelijkheden om gezond leven – bewegen, eten, mentaal – in te bedden in hun aanpak, zoals de 1000 dagen-aanpak. Ouders

en verzorgers worden hier actief bij betrokken.

6.8 Consultatiebureau

Het krijgen van een kindje is geweldig maar het is soms ook zwaar. We willen jonge ouders ondersteunen bij de vragen die ze hebben of de dingen waar ze tegenop lopen. Voor ons is het heel belangrijk om alle kinderen in beeld te krijgen. We willen nog meer inzetten op de het huisbezoek van het consultatiebureau bij zwangere vrouwen in kwetsbare gezinnen.

6.9 Voorlezen

Het lezen van een verhaal met je (klein) kind zorgt voor mooie en intieme momenten. Maar we zien dat het voorlezen steeds minder vaak gebeurt. Dat is nadelig voor de taalontwikkeling van kinderen. In huishoudens waar minder wordt voorgelezen, wordt later ook minder zelf gelezen. Wij willen met campagnes en de gratis bibliotheekpas voor kinderen onder de 18 ervoor zorgen dat het lezen weer volop in de aandacht komt en blijft. dBieb speelt hier een cruciale rol in.

6.10 Social Media en opgroeien

Veel ouders worstelen met de leeftijd waarop kinderen hun eerste telefoon krijgen en hoe ze toezicht kunnen houden op de online leefwereld van hun kinderen. We willen ouders actief ondersteunen in alle vragen die zij hebben rondom de online veiligheid van kinderen.

6.11 Financieel advies voor jongeren

Het is een probleem dat we vaak zien: jongeren die in financiële problemen komen, bijvoorbeeld door

het kopen op afbetaling, of door hoge woonlasten. Er is hulp voor deze jongeren, maar dit is vaak te onzichtbaar. We zorgen voor meer financiering om onder andere de online zichtbaarheid van de hulp te vergroten. Door al vroeg advies te geven voorkomen we dat situaties uit de hand lopen.

6.12 European Youth Capital

Leeuwarden als Europese Jongerenhoofdstad, een prachtige ambitie. Om talentontwikkeling, kansengelijkheid en participatie van jongeren een goede plek te geven in ons beleid. Dat is de droom. Mochten we de titel niet halen dan zouden we graag willen zien dat de plannen die tot dusver zijn uitgewerkt gecontinueerd kunnen worden omdat we dit zien als noodzakelijke investering in onze toekomst. Voor en door de jongeren, dat is de insteek.

6.13 Sport en bewegen

Wij geloven in een leven lang bewegen. Sporten is gezond, het voorkomt ziektes en samen sporten zorgt voor verbinding. Voor ons zijn sportverenigingen en hun vrijwilligers het goud in onze gemeente. Kinderen leren door samen te sporten en ouderen blijven fit. Maar ook de strijd tegen overgewicht begint met bewegen. Wij vinden dat iedereen moet kunnen sporten, ook wanneer dat thuis financieel niet haalbaar is. De gemeente ondersteunt kinderen en ouderen, zodat iedereen mee kan doen.

6.14 Sportverenigingen

Het is niet makkelijk een sportvereniging te besturen. Er is een gebrek aan vrijwilligers, er zijn

veel eisen vanuit de overheid en leden en de financiële middelen zijn schaars. Wij willen verenigingen ondersteunen waar mogelijk, met minder ingewikkelde regels, hulp bij het aanvragen van subsidies en met Sportparkmanagers. Een sportparkmanager is een betaalde kracht die sportverenigingen steunt op het gebied van vrijwilligers, financiën, nieuwe leden en veiligheid. Er moeten voldoende sporthallen zijn voor bewegingsonderwijs in de buurt van alle scholen in onze gemeente.

6.15 Sportaccommodaties

BV Sport is verantwoordelijk voor de sporthallen en velden. Zij moeten toezien dat de gehele infrastructuur op orde is. Van kleedkamers, tot de veiligheid in de complexen: deze moeten op orde zijn. Dit kan alleen bij voldoende financiële middelen en wij willen daarom dat het budget hiervoor toereikend is. Een knelpunt waar de gemeente al langer mee worstelt is de verhuizing van voetbalvereniging FVC naar een nieuwe locatie, wat ons betreft wordt deze knoop deze periode doorgehakt.

6.16 Onderwijshuisvesting

Goed onderwijs begint bij de juiste faciliteiten. Als gemeente hebben we een opgave in onderwijshuisvesting. Gebouwen zijn verouderd, voldoen niet meer aan de eisen en dienen te worden gerenoveerd en soms is volledige nieuwbouw nodig. Om onze kinderen die toekomst te geven die we willen dienen we ook te investeren in onderwijs. Dit kunnen we niet alleen, ook het Rijk zal ons hierbij moeten helpen.

7. FATSOENLIJK EN DEGELIJK BESTUUR

Een betrouwbare overheid is dichtbij, aanspreekbaar en doet wat ze belooft. Het CDA staat voor een gemeente die haar inwoners serieus neemt en zorgt voor een schone, veilige en goed bereikbare leefomgeving. We willen dat gemeentelijke processen efficiënt zijn maar altijd met persoonlijke aandacht en een luisterend oor voor de inwoner.

De menselijke maat staat voorop. Inwoners kunnen rekenen op duidelijke communicatie, snelle afhandeling van vragen en betrokken medewerkers die meedenken. Financiën vragen om zorgvuldigheid verantwoordelijkheid.

Geen prestigeprojecten, maar investeren in wat de samenleving duurzaam sterker maakt.

7.1 Financieel gezond en dienstbaar

De gemeente kan elke euro maar een keer uitgeven. Gezond financieel beleid is ons uitgangspunt. We willen niet dat de gemeente meer uitgeeft dan dat er binnenkomt. Ook de gemeente heeft last van inflatie. Het verwarmen van de zwembaden is de afgelopen jaren niet goedkoper geworden en ook salarissen van de medewerkers op het gemeentehuis zijn hoger geworden. Om de zwembaden open te houden en onze ambities waar te kunnen maken zetten we meer in op efficiëntie en minder bureaucratie.

Een kleinere en effectievere gemeente. In de komende periode vinden we het belangrijk om heel kritisch naar onszelf te kijken. Kunnen we meer zaken digitaal doen? Wat voor rol kan AI spelen in de gemeente? En kunnen we besparen door meer regels te schrappen? Vragen die we

onzelf moeten stellen zodat we de slagvaardigheid behouden en niet veranderen.

7.2 Kleinere afstand tussen burger en gemeente

Bewoners en ondernemers mogen een beroep doen op de gemeente voor hulp bij het verkrijgen van vergunningen. Ook is het van belang dat we goed bereikbaar zijn en hier kordaat op reageren. Dat mag men verwachten van een professionele organisatie. Elk contact verdient navolging, een track&trace met status van behandeling helpt de indiener of vraagsteller. Zo werken we een korte lijnen en herstellen we het vertrouwen, dat begint bij ons handelen. We voeren een norm in voor reactietijd vanuit de gemeente in het kader van goede dienstverlening.

7.3 Het juiste voorbeeld

We geven zelf het juiste voorbeeld in ons beleid door ook ruimte laten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Er zijn genoeg werkzaamheden en klussen die zich hiervoor lenen. Daarnaast zijn we een prachtige organisatie voor jong talent, stagiaires van elk niveau zouden dus ook een plek moeten kunnen hebben binnen de gemeente. Uiteraard met de juiste begeleiding.

7.4 Kleine moeite, groot plezier

De buitenruimte is grotendeels onze verantwoordelijkheid. Deze dient er netjes en verzorgd uit te zien. De afgelopen jaren hebben we flinke investeringen gedaan in fietspaden, wandelpaden en stoepen. Wat ons betreft kan daar

in het buitengebied nog wel een schepje bovenop worden gedaan.

Veel klein onderhoud, zoals bankjes, prullenbakken en straatnaambordjes dienen te worden vervangen. In samenwerking met de Buitendienst en Caparis kan dit snel worden gerepareerd of vervangen. Dit draagt direct bij aan de leefbaarheid in wijken en dorpen.

7.5 Afval

Bijzet en zwerfafval zijn een grote irritatie in veel gebieden. We blijven handhaven op bijzet en proberen de dader te herleiden. Daarnaast willen we de drempel verlagen om afval op te laten halen door Kringloop of Omrin zodat er minder dumping plaatsvindt.

Een schone omgeving begint bij jezelf. Mensen die niet de moeite nemen om het netjes op te ruimen moeten hiervoor worden beboet, daarin zijn we niet terughouden. Wij investeren als gemeente in de omgeving, dan vragen we dit ook van burgers. We zouden bijvoorbeeld graag een 'sea-bin' in onze grachten zien, een afvalbak in het water die afval aanzuigt. Voor het CDA is gezamenlijke verantwoordelijkheid erg belangrijk.

7.6 Kapitaalgoederen

We hebben veel water in onze gemeente, dat is uniek maar ook kostbaar. We staan voor een grote investeringsopgave. Bruggen, wegen, oevers en kades dienen te worden vervangen en dit zijn grote kostenposten. Het CDA vindt het belangrijk om hiervoor tijdig en voldoende geld te reserveren.

7.7 Asielopvang

We zijn een sociale en solidaire gemeente. Vanuit medemenselijkheid willen we een veilige plek zijn voor vluchtelingen. De Spreidingswet bepaald het aantal vluchtelingen in onze gemeente. We hebben nu al verschillende locaties in gebruik, denk aan Oer 't Hout in Grou en het Campanile Hotel in Goutum. Draagvlak in de omgeving is essentieel en communicatie is dan ook belangrijk. We realiseren nu een Regionale Opvang Locatie (ROL), hiermee centreren we de opvang en bieden we kwalitatieve woonverblijven voor mensen in nood.

Wat voor ons ook van belang is zijn de voorzieningen, zodat veiligheid, toegang tot onderwijs en participatie kunnen worden geborgd.

Jelsum

ih

Aide l'ie

Jelsum